

Ο Κος ΦΡΗΜΑΝ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ο κ. Φρήμαν είναι φίλος ἀληθής, φίλος πιστός τῆς Ἑλλάδος. Δείγματα τούτου ἔδωκεν ἱκανά εἰς τὰς πολυτίμους αὐτοῦ συγγραφάς, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὅποτε διακυβευομένης τῆς τύχης τῆς Ἑπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὰ διαβούλια τῆς Εὐρώπης, ὕψωσε τὴν εὐγλωττον καὶ γενναίαν αὐτοῦ φωνὴν καὶ μεταβαίνων ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἐξήγειρεν ὑπὲρ τοῦ δικαίου τὴν κοινὴν τῆς Ἀγγλίας γνώμην, ἐνισχύων οὕτω τὸ κατ' αὐτὸν τὰς ἀγαθὰς προθέσεις τοῦ μεγάλου ἀνδρός, οὗ τινος ἐπανηγήριζε χθὲς ἡ Ἀγγλία τὸν χουστὸν, οὕτως εἰπεῖν, μετὰ τοῦ πολιτικοῦ βίου γάμον. Ἀλλ' ὁ κ. Φρήμαν δὲν ἀρκεῖται συνηγορῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐνώπιον Ἀγγλων, ἢ ὅτε μόνον αὐτὴ ἔχει ἀνάγκη ἐπείγουσαν τῆς ἀρωγῆς τῶν φίλων τῆς. Τὴν ἐνθυμεῖται πάντοτε, παρακολουθεῖ ἀδιαλείπτως τὰς τύχας τῆς καὶ ἀναφέρει τὸ ὄνομά τῆς μετὰ φίλτρον διαρκούς, προσπαθῶν παντοῦ καὶ πάντοτε νὰ μεταδώσῃ καὶ εἰς ἄλλους τὴν λελογισμένην πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπην του. Οὕτω, περιερχόμενος πέρυσι τὴν Ἀμερικὴν καὶ προσκαλούμενος ὑπὸ τῶν πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὁμοφύλων καὶ ὁμογλώσσων του εἰς δημοσίας συνδιατριβάς, εὗρισκεν εὐκαιρίας (διότι ὁ ζητῶν εὐρήσει) νὰ λαλήῃ περὶ τῆς παρὰ τὸ Αἰγαῖον χώρας, ἀναμιμνήσκων εἰς τοὺς ἀπομειμακρυσμένους ἐκείνους ἀλλ' οὐχὶ ἀποκλήρους γόνους τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης, ὅτι ἐκτὸς τῆς ἀρχαίας ὑπάρχει καὶ νέα Ἑλλάς, καὶ ὅτι δὲν εἶναι αὕτη ἀναξία τῶν συμπαθειῶν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Τὰ ἀναγνώσματα ταῦτα, δημοσιευθέντα ἐσχάτως ἐν Φιλαδελφίᾳ, ἀποτελοῦσι βιβλίον ὀγκῶδες, διαιροῦνται δ' εἰς δύο κεχωρισμένας ἀλλ' οὐχὶ ὄλως ἀσυνδέτους πρὸς ἀλλήλας σειράς. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὰ ἐν Βοστώνῃ ἀναγνωσθέντα, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος εἰς τὰς τρεῖς ἐστίας του» ἢ δευτέρα τὰ ἐν Βαλτιμόρη «Περὶ τῶν πρακτικῶν διδαγμάτων τῆς καθόλου Εὐρωπαϊκῆς Ἱστορίας»*.

Τρεῖς τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους ἐστίας ὁ κ. Φρήμαν λέγει, πρώτην μὲν τὴν ἀρχικὴν ἐν τῇ Ἀρκτικῇ Εὐρώπῃ κοιτίδα του πρὸ τῆς εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν μετοικεσίας, δευτέραν τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν αὐτὴν, καὶ τελευταίαν τὴν ἀρκτικὴν Ἀμερικὴν. Καθὼς οἱ πρῶτοι Ἀγγλοὶ καὶ Σάξωνες ἀποσπασθέντες τῶν Γευτόνων ἐν τῇ Στερεᾷ ὁμοφύλων τῶν μετέβησαν εἰς τὴν μεγάλην Κελτικὴν νῆσον, ἧτις ἐγένετο ἡ νέα πατρίς αὐτῶν, οὕτω ἀποσπασθέντες τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀδελ-

φῶν τῶν οἱ μετέπειτα ἄποικοι μετέβησαν εἰς Ἀμερικὴν καὶ ἐσχημάτισαν ἐκεῖ τρίτην Ἀγγλίαν. Ὡστε καὶ τοὶ διαρρήξαντες τοὺς μετὰ τῆς μητροπόλεως δεσμοὺς, καὶ τοὶ ἀποτελέσαντες νέον κράτος, ἐξακολουθοῦσιν ἐν Ἀμερικῇ τὴν συνέχειαν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους. «Εἴσθε Ἀγγλοὶ ἐνθεν τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τοῖς λέγει ὁ κ. Φρήμαν, ὅσον εἴμεθα Ἀγγλοὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ. Εἴμεθα ὑπήκοοι τῆς βασιλείσσης Βικτωρίας, εἴσθε δὲ πολῖται τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, μᾶς χωρίζουσι τὰ κύματα τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ὕλι-κὰ ἐνίοτε συμφέροντα, ἀλλὰ μᾶς ἐνόουσι ἡ κοινὴ καταγωγὴ, ἡ κοινὴ πρὸ τῆς μετοικεσίας ἱστορία, ἡ κοινὴ γλῶσσα, ἡ κοινὴ φιλολογία» εἴμεθα ἀδελφοί! Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς λέγω Ἀμερικανούς, σᾶς προσφωνῶ ὡς Ἀγγλους. Λέγετέ με, ἂν θέλετε, Βρετανόν, λέγεσθε, ἂν εὐαρεστήσθε, Ἀμερικανοὶ πρὸς διάκρισιν τῆς πολιτικῆς καὶ γεωγραφικῆς ἡμῶν διαίρεσως, ἀλλ' ὁμολογήσατε ὅτι ὑπεράνω πάσης διακρίσεως καὶ διαίρεσως μένει κοινὸν ἀμφοτέρων ἡμῶν κτῆμα ἡ Ἀγγλικὴ καταγωγὴ, τὸ Ἀγγλικὸν ὄνομα. Ἀποτελοῦμεν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔθνος. Εἴμεθα Ἀγγλοὶ, εἴσθε Ἀγγλοὶ».

ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ ἐθνολογικὴν ἐποψίν ὁ Κος Φρήμαν ἔχει ἀναντιρρήτως δίκαιον. Ἀλλ' ἀγνοοῦμεν κατὰ πόσον οἱ ἀκροαταὶ του παρεδέχθησαν τὴν προτεινομένην ἀδελφότητα καὶ ἐὰν θελήσωσι νὰ λέγωνται Ἀγγλοὶ, ἀφοῦ ἅπαξ αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι καὶ ἡ πολυάστερος σημαία των καθεῖξαν καὶ κατέχουσιν, ὑπὸ τὴν Ἀμερικανικὴν ἐπωνυμίαν, θέσιν τόσῳ ἐπίζηλον ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ. Ὅπως δὴποτε, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν πρώτην σειρὰν τέσσαρα κεφάλαια, βρίθοντα ἱστορικῶν γνώσεων, σχέψεων, παρατηρήσεων καὶ παραλληλισμῶν, ἐνδιαφέρουσι καὶ διδάσκουσι τὸν ἀναγνώστην εἴτε Ἀγγλον, εἴτε Ἀμερικανόν, εἴτε οἷας δῆποτε ἄλλης φυλῆς.

Ἀφοῦ ἐπευρόθη νὰ πείσῃ τοὺς ἐν Βοστώνῃ ἀκροατάς του ὅτι ὀφείλουσι νὰ λογιζῶνται καὶ νὰ λέγωνται Ἀγγλοὶ ὁ Κος Φρήμαν ἠθέλησε νὰ ὑποδείξῃ εἰς τοὺς ἐν Βαλτιμόρῃ τὴν συνέχειαν τῆς εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας, τῆς ὁποίας κεφάλαιον ἀποτελοῦσι καὶ αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι αὐταί, ἀναδεικνύων συνάμα τὰ ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἱστορίας ταύτης ἐξαχόμενα πρακτικὰ πορίσματα. Ἡ δευτέρα αὕτη σειρὰ ἀποτελεῖ ἀληθῶς σύνοψιν φιλοσοφικὴν τῆς γενικῆς ἱστορίας. Ἐξετάζων ἐν πρώτοις τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα ἐνδιατρίβει, ὡς εἶδος, εἰς τὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τὸ ἀριστοκρατικὸν πολίτευμα τὸν μεταφέρει εἰς Ῥώμην, παρακολουθῶν δὲ τὴν διὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας ἐπίδρασιν τῆς Ῥώμης ἐπὶ τῆς ὅλης Εὐρώπης, καταλήγει, ἐν τελευταίῳ ἀναγνώσματι ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ Ῥώμη μεταφυτευθεῖσα», εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν τῆς ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς πηγάζοντος καὶ εἰσέτι

* Lectures to American Audiences. I. The English People in its three homes. II. The Practical bearings of general European history. Philadelphia. Porter et Coates. 455 σελ. εἰς 8 ἴν.

διαταράσσοντος τὴν Εὐρωπαϊκὴν ὀλομέλειαν Ἀνατολικῷ ζήτηματι.

Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο κεφάλαιον συχάνεις ἀναφέρεται ἡ Ἑλλάς. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ προηγούμενα ὁ ἑλληνοεὐρωπαϊκός, ὁ φιλέλληνας Ἀγγλος ἐπωφελεῖται πάσης ἀφορμῆς ὅπως μνημονεύσῃ τὸ ὄνομά της. Οἱ πέρα τοῦ Ἀτλαντικοῦ μετοικήσαντες Ἀγγλοι παρειτάγουν τοὺς εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου ἀποικήσαντας Ἑλληνας ἢ διακηρύττει τῆς Ἀμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας ἀνακαλεῖ τὴν διαμάχην τῆς Κερκύρας πρὸς τὴν μητρόπολιν αὐτῆς Κόρινθον. Λαλῶν περὶ ἱστορικῶν ἐν γένει αἰτίων καὶ αἰτιατῶν, διελίσσει εἰς ὀλίγας εὐγλωττοὺς σελίδας τὴν ἱστορίαν τῆς διὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐξαπλώσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ ὁ Μακεδονικός Ἑλληνισμός συνειφέρει τὴν ἐξέτασιν τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἑλληνισμοῦ, τῶν δικαίων του ἀξιώσεων, τοῦ πιθανοῦ μέλλοντός του ὁ παραλληλισμὸς γεγονότων δις τῶν ἀγγλικῶν τῆς Κύπρου κατοχῆς καὶ εἰς τὴν γενόμενὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀδικίαν κατὰ καὶ μετὰ τὴν ἐν Βερολίῳ συνδιάσκεψιν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ δρᾷται ὁ Κος Φρήμαν πάσης εὐκαιρίας ὅπως ἀναμνηστικῶς τὴν Ἑλλάδα εἰς κύκλον ἀκροατῶν ἢ ἀναγνώστων, οἵτινες πρὶν ἢ τὸν ἀκούσωσιν ἢ τὸν ἀναγνώσωσιν ὀλίγον ἐσκεπτόντο περὶ τῆς ὑπάρξεώς της.

Ἡμεῖς ἐν Ἑλλάδι νομίζομεν συνήθως ὅτι ὁ κόσμος σύμπας ἔχει πρὸς ἡμᾶς ἀδιαλείπτως ἐστραμμένα τὰ βλέμματα. ὅτι περὶ ἡμῶν ποδῶν πάντων ἐνασχολεῖται. Ἡ ἐξέγερσις τοῦ φιλελληνισμοῦ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν, ὁ γενόμενος ἔκτοτε περὶ Ἑλλάδος λόγος εἰς Κοινοβούλια ἢ καὶ εἰς δημόσια ἐν Ἀγγλίᾳ συλλαλητήρια ἀνά πᾶσαν νέαν κρίσιν τοῦ Ἀνατολικῷ ζήτηματος, τὰ μεταφραζόμενα εἰς ἑλληνικὰ φύλλα ξένων ἐφημερίδων ἄρθρα, τὰ δημοσιεύμενα ἐν Ἑuropῇ περὶ Ἑλλάδος βιβλία, πάντα ταῦτα συντελοῦσι πρὸς διατήρησιν τῆς πλάνης. Ἀλλ' εἶναι πλάνη. Παρεκτὸς τῶν ὀλίγων ἑλληνοεὐρωπαϊκῶν, οἵτινες περιλαμβάνουσι καὶ τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα εἰς τὰς μελέτας των, παρεκτὸς τῶν δημοσιογράφων τῶν ἀναλαμβανόντων τὴν διαφώτισιν τῆς κοινῆς γνώμης πρὶν ἢ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, φροντίσωσι περὶ τοῦ ἰδίου αὐτῶν φωτισμοῦ, παρεκτὸς τῶν εἴτε ἐξ ἐπαγγέλματος, εἴτε ἐξ ἐνδιαφέροντος ἢ συμφέροντος ἀσχολουμένων περὶ τὰ καθ' ἡμᾶς, ὀλίγοι ἐν τῇ Δύσει μεριμνῶσι περὶ Ἑλλήνων καὶ Ἑλλάδος. Ναι μὲν αἱ ἐφημερίδες γράφουσι περὶ ἡμῶν. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν ἀναγνώστων διέρχονται τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ φύλλου μεθ' ὅσης ὁ Ἑλληνοεὐρωπαϊκὸς περιεργίας ἀναγινώσκει τὰ περὶ ἐκλογῶν ἐν Ἰσπανίᾳ ἢ τὰ περὶ τοῦ πολέμου μεταξὺ δύο ἀπομεικρυσμένων ἐπικρατειῶν τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς. Ἀναμφιβόλως τὸ γόητρον τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος ἐξαφαιλεῖται εἰς τοὺς φέροντας αὐτὸ ἐξαιρετικὴν τινα

ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ θέσιν. Πᾶς ὁ τυχὼν ἐλευθερίου ἀγωγῆς ἐδαπάνησεν ἔτη τινὰ τῆς παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς, καὶ διατηρεῖ ὅπως δῆποτε ἀναμνήσεις τινὰς τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ περὶ νεωτέρας Ἑλλάδος δὲν γίνεται λόγος εἰς τὰ σχολεῖα, οἱ δὲ πολλοὶ (ἐξαιρουμένων τῶν κέντρων ἔνθα διαμένουσι σπουδασταὶ ἢ ἔμποροι ἐκ τῶν ἡμετέρων,) ἔχουσι περὶ ἡμῶν ἰδέας νεφελώδεις καὶ ἐσφαλμένας. Τινὲς μᾶς φαντάζονται σύμπαντας ὡς φουστανελοφόρους — παλληκάρια ἢ ληστὰς — τινὲς φρονοῦσιν ὅτι λαλοῦμεν Ἰταλικὴν τινα διάλεκτον, ἄλλοι ὅτι εἴμεθα Μωαμεθανοὶ τὸ θρησκευμα. Οἱ πλείστοι ἐξίστανται ὅταν πρῶτον ἴδωσιν Ἑλληνα. Εἴμεθα ὀλίγοι ἐν μέσῳ τῶν πολλῶν. Τοῦτο ἐν Ἑλλάδι δὲν τὸ ἐννοοῦμεν. Ἀλλὰ τίς Ἑλληνοεὐρωπαϊκὸς εἰς τὰ ξένα δὲν τὸ συνηθάνθη; Ἐάν ποτε ἐρωτηθῆς περὶ τῆς πατριδος του προτεῖνῃ εἰς τὸν ἐρωτήσαντα νὰ μαντεύσῃ, τί σχεδὸν πάντοτε συμβαίνει; Ὁ ἐρωτήσας ἀπαριθμεῖ ὅλα τῆς Ἑuropῆς τὰ ἔθνη, πάσας τὰς φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ πρὶν ἢ ἐπὶ τέλους φθάσῃ μέχρι τῆς Ἑλλάδος, ἐνίοτε δὲ οὔτε ἐνθυμεῖται νὰ προσθήσῃ τοὺς Ἑλληνας εἰς τὴν ἀπαριθμῆσίν του.

Καθόσον ἡ Ἑλλάς ἐπεκτεινομένη καὶ πολιτισσομένη ἀνδρίζεται, διαλύεται καὶ θὰ διαλυθῇ βαθμηδὸν ἢ περὶ ἡμῶν ἀμάθεια αὕτη. Καθόσον διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας πληθύνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν Ἑλλάδα ξένων καὶ τῶν εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἀποδημούντων Ἑλλήνων, εὐρύνεται ὁ κύκλος τῶν γνωριζόντων ἡμᾶς ἐκ τοῦ πλησίον. Ἀλλ' εἰσέτι ὅμως προσιτωτέρα καὶ συνηθεστέρα πηγὴ πληροφοριῶν εἶναι ἡ ἀνάγνωσις βιβλίων διακρονομένων οὐχὶ διὰ τὸ ἀκριβὲς τῶν εἰδήσεων, ἀλλὰ διὰ τὸ γόητρον τοῦ ὕφους. Ἡ Σύγχροτος Ἑλλάς καὶ ὁ Βασιλεὺς τῶν ὀρέων δὲν ἐλησημονήθησαν εἰσέτι. Διὰ τοῦτο ὀφείλομεν χάριτας εἰς συγγραφεῖς, οἷος ὁ Κος Φρήμαν, οἵτινες ἐμποροῦμενοι ἐλικρινοῦς πρὸς ἡμᾶς συμπαθείας δὲν κολακεύουσι τὴν ματαιότητα ἡμῶν διὰ κενοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ φράσεων διθυραμβικῶν, ἀλλὰ κρατοῦντες εἰς χεῖρας τὸν δαυλὸν τῆς ἐπιστήμης διεκδικοῦσιν, ἐν ἐπιγνώσει καὶ μετὰ πεποιθήσεως ἐνδομύχου, τὰ δίκαια τῆς Ἑλλάδος, ὡς μέλους ἀναποσπάστου τῆς Εὐρωπαϊκῆς ὀλομελείας.

«Οἱ Ἑλληνοεὐρωπαϊκοὶ ἀνακράξουσι ὁ Κος Φρήμαν, ἔχουσιν ἐνώπιον ἡμῶν δικαιώματα συγγενείας. Καταγόμεθα ἐκ τῆς αὐτῆς φύρας, ἔχομεν κοινὴν μετ' αὐτῶν τὴν κληρονομίαν τῆς γλώσσης, τῶν ἠθῶν, τῶν δοξασιῶν, πάντων ὅσα οἱ κοινοὶ ἡμῶν προπάτορες μετέφερον μεθ' ἑαυτῶν ἀπὸ τῆς ἐν τῇ ἀπωτάτῃ Ἀσίᾳ ἀρχαίας κοιτίδος τῆς κοινῆς ἡμῶν οἰκογενείας. Ἡμεῖς ὅσων ἡ νεαρὰ διάνοια ἐτρόφη, διεπλάσθη, ἠνδρώθη διὰ τῆς μελέτης τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς σοφίας, ἀνυ-

»ψοφύμεθα πως και ἀγαλλόμεθα ἀναλογιζόμενοι
 »ὅτι τῆς σοφίας ἐκείνης εἴμεθα και ἡμεῖς κλη-
 »ρονόμοι δικαίωματι τῆς κοινῆς καταγωγῆς, —
 » ὅτι εἰς τὰ ἀθάνατα τοῦ Ὁμήρου ἔπη ἐνυπάρ-
 »χουσι στοιχεῖα ἔχοντα κοινὴν τὴν πηγὴν μετὰ
 »τῶν μύθων τοὺς ὁποίους ἠκούσαμεν βρέφη ἐπὶ
 »τῶν μητρικῶν γονάτων. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνα-
 »λογοισθῶμεν ὅτι ἡ ἀειθαλῆς γλῶσσα, δι' ἧς ὁ
 »Ὁμηρος ἔφαλε τὰ κατορθώματα χρόνων ἡρωϊ-
 »κῶν μὲ τὴν ἀφέλειαν ἡρωϊκῆς ἐποχῆς, — ἡ γλῶσ-
 »σα, δι' ἧς ὁ Πίνδαρος ἀνύμνησεν εἰς στροφάς ἐν-
 »τεχνοτέρας τοὺς νικήσαντας κατὰ τοὺς ἔθνικοὺς
 »ἀγῶνας, οἵτινες διετήρουν τὴν μνήμην τῆς κοι-
 »νῆς τῶν Ἑλλήνων καταγωγῆς, — ἡ γλῶσσα ἐν ἧ
 »οἱ τραγικοὶ και οἱ κωμικοὶ ποιηταὶ ἐπέδειξαν
 »τοὺς ἥρωας παρελθούσης ἐποχῆς εἰς τὸν θαυμα-
 »σμὸν τοῦ λαοῦ, ἡ ἐξέβησαν τοὺς κομματάρχας
 »τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐποχῆς εἰς τὸν περίγλωσσον τοῦ
 »δήμου, — ἡ γλῶσσα ἐν ἧ ὁ μὲν Θουκυδίδης πρῶ-
 »τος ἐδίδαξεν ὅτι προτιμότερον τὸ κτᾶσθαι εἰς
 »ἀεὶ ἢ τὸ πρὸς καιρὸν ἀπολαύειν, ὁ δὲ Πολύβιος,
 »βαδίζων εἰς ἐκείνου τὰ ἔχνη, ἀνέγραψε τὴν ἱστο-
 »ρίαν τῆς ἀρχαίας Ὀλοσπονδίας, τῆς ὁποίας οἰ-
 »ονεὶ τὴν ἐπέκτασιν βλέπω σήμερον ἐνώπιόν μου
 »(ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις), — ἡ γλῶσσα
 »ἐν ἧ ὁ Ἀριστοτέλης ἐναποταμίευσεν διὰ τε τοὺς
 »συγχρόνους και τοὺς μεταγενεστέρους τὰς γνώ-
 »σεις τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, . . . ἡ γλῶσσα τὴν ὁποίαν
 »ἐλευθέρου ἐλάλουν πρὸς ἐλευθέρους, δι' ἧς ὁ Πε-
 »ρικλῆς ἐνεθάρρυνε τοὺς ἀστοὺς πολιτείας ἀκμα-
 »ζούσης ὅπως διὰ πάσης θυσίας διατηρήσωσι
 »τὴν ἀποκτηθεῖσαν ἰσχύν, και δι' ἧς ἡ ἔτι εὐγε-
 »νεσττέρα τοῦ Δημοσθένους φωνὴ παρώτρυνε τοὺς
 »ἀστοὺς πολιτείας παρικμακικίας ὅπως ἀγωνι-
 »σθῶσιν οὐχὶ περὶ ἰσχύος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερί-
 »ας, — ὅτι προσέτι ἡ γλῶσσα ἦτις ἐκ πασῶν τῶν
 »Ἀρίων γλωσσῶν ἐξέλεχθη ὅπως διοχετεύσῃ εἰς
 »τοὺς Ἀρίους λαοὺς τῆς τε Εὐρώπης και τῆς Ἀ-
 »μερικῆς τὸ θεῖον δίδαγμα ὅπερ παρὰ τῶν Σημι-
 »τῶν ἐλάβομεν, — ἡ γλῶσσα ἦτις ὑπεδούλωσε τὴν
 »γλῶσσαν τῆς Ῥώμης, . . . ἡ γλῶσσα τῶν Πα-
 »τέρων και τῶν Συνόδων τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκ-
 »κλησίας, — ἡ γλῶσσα τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Χρι-
 »στιανικῆς αὐτοκρατορίας, — ἡ γλῶσσα ἦτις ἐ-
 »πιζήσασα ἐν μέσῳ θρηῶν και ἐλπίδων, διήλθε
 »τοὺς μακροὺς αἰῶνας βερβάρου δουλείας και
 »ἀνεβίωσεν ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν ὡς ἡ γλῶσσα
 »λαοῦ ζῶντος και προοδύοντος, — ἡ γλῶσσα τὴν
 »ὁποίαν πύτυχησα ν' ἀκούσω και νὰ λαλήσω ἐγὼ
 »αὐτὸς εἰς δηγύρεις χαρμωσύνους ἢ και κατη-
 »φεις Ἑλλήνων ἐλευθέρων, — δὲν δυνάμεθα ἄνευ
 »παλαμῶν ἀδελφικῆς ἀγαλλιᾶσεως νὰ ἀναλογι-
 »σθῶμεν ὅτι γλῶσσα τοιαύτην ἔχουσα ἱστορίαν
 »εἶναι διάλεκτος ἀδελφῆ τῆς ἡμετέρας, ὅτι ἡ
 »πηγὴ ἀμφοτέρων εἶναι μία και ἡ αὐτῆ, ὅτι πολ-
 »ὺλαι εἰς ἀμφοτέρας ῥίζαι εἶναι αἱ αὐταί, ὅτι
 »προφρόντες τὰς ἱερωτέρας, τὰς προσφιλεστέρας

»λέξεις, ὅτι λαλοῦντες περὶ πατρός και μητρός
 »και υἱοῦ και θυγατρὸς μεταχειρίζομεθα λέξεις,
 »αἷτινες ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων τῆς πρῶ-
 »της διασπορᾶς ἦσαν και διέμειναν κτῆμα κοι-
 »νὸν Ἑλλήνων και Τευτόνων».

Ἄλλῳ δὲ Κος Φρημαν ἔχει εὐρεῖαν τὴν ἀγά-
 λην και μεγάλην τὴν καρδίαν. Καθὼς ἠθέλησε
 νὰ ὑπομνήσῃ εἰς τοὺς Ἀμερικανούς, ὅτι ἀποτε-
 λοῦσι μίαν μετὰ τῶν Ἀγγλῶν οἰκογένειαν, οὕτω
 τοῖς ἐνθυμίζει ὅτι και μεθ' ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων
 διὰ δεσμῶν συγγενικῶν συνδέονται. Οὐδ' ἀρκεί-
 ται εἰς τοῦτο. Ἐν τῷ ἀδελφικῷ του ἐναγκαλι-
 σμῷ περιλαμβάνει πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ
 Χριστιανούς, Σλάβους και Ἑλληνας. Ἀλλὰ μὴ
 ζηλεύομεν διὰ τὴν πρὸς τοὺς ὁμοπίστους και
 πρῶην ὁμοδοῦλους λαοὺς ἐπελτεινωμένην εὐμέ-
 νων ταύτην. Ἴσως ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν μεσο-
 λάθῃσιν τοιούτων κοινῶν φίλων ἀνεύρωμεν τὰ
 μέσα συνδιαλλαγῆς και συμβιβασμοῦ, ὅπως δια-
 βιώσωμεν εἰρηνικῶς ὡς γείτονες ἐλεύθεροι μετὰ
 τῶν λαῶν, μεθ' ὧν ἀπὸ κοινοῦ ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶ-
 νας ἐφέρομεν τὰς βαρβαρίας τῆς δουλείας ἀλύσει.

«Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν ἀντὶ νὰ διασκεπτήται
 » ἡ Εὐρώπη ὁποίας ἑλληνικὰς χώρας δύναται νὰ
 » ἀπελευθερώσῃ και ὁποίας νὰ διατηρήσῃ ὑπὸ τὸν
 » Τουρκικὸν ζυγόν, θὰ ἐπιληφθῇ ἐξ ἀνάγκης τοῦ
 » πολλῷ δυσχερεστεροῦ ζητήματος περὶ τοῦ ποῦ
 » θὰ χαραχθῇ ἡ γραμμὴ ἡ διαχωρίζουσα τὴν ἐ-
 » λευθέρην Ἑλλάδα τῆς ἐλευθέρης Βουλγαρίας.
 » Πρὸς διεκφυγὴν τῆς δυσκολίας τοῦ ζητήματος
 » τούτου, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε θὰ λυθῇ εἰς τρόπον
 » ὥστε ἀμφοτέροι ἐκατέρωθεν νὰ μείνωσιν εὐχα-
 » ριστημένοι, οἱ διπλωμάται προκρίνουσι νὰ μένη
 » μεταξὺ αὐτῶν χώρα ὑπόδουλος. Ἀλλὰ προκει-
 » μένου περὶ ἔθνων ἀναγεννωμένων και ἀκμαίων,
 » διὰ τοιούτων διεκφυγῶν ἀναβολὴ μόνον ἐφήμε-
 » ρος ἐπιτυγχάνεται. Ἡμέραν τινὰ ἢ δούλη Ἑλ-
 » λὰς θὰ συνενωθῇ μετὰ τῆς ἐλευθέρης και ἡ δού-
 » λη Βουλγαρία μετὰ τῆς ἀπελευθερωθείσης Βουλ-
 » γαρίας. Ἀλλὰ ποῦ θὰ χαραχθῇ τῶν συνόρων ἡ
 » γραμμὴ; Βεβαίως οὐχὶ ἐνθα τὴν θέλουσιν οἱ ἐν-
 » θουσιώδεις τῶν Ἑλλήνων ἢ οἱ ἐνθουσιώδεις τῶν
 » Βουλγάρων».

Ἐξετάζων τὴν ἱστορικὴν γεωγραφίαν τῆς ἀρ-
 χαίας Ἑλλάδος και τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατο-
 ρίας προσπαθεῖ ὁ Κος Φρημαν νὰ ἀνεύρῃ τὴν λύ-
 σιν τῆς δυσκολίας ταύτης.

«Ἐάν, λέγει, ἐναπέκειτο εἰς ἐμὲ ἢ ἐκ νέου
 » διαχάραξις τοῦ χάρτου τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἢ
 » θελον ἀποδώσει τὴν Νέαν Ῥώμην εἰς τὸ ἔθνος
 » τὸ ὁποῖον μᾶλλον παντὸς ἄλλου ἐκπροσωπεῖ
 » τὴν ἐκεῖ ἐδρεύσασαν Αὐτοκρατορίαν, ἢ θελον ἀ-
 » πονεῖμει τὴν βασιλεύουσαν τῶν Κωνσταντινῶν
 » και τῶν Βασιλείων εἰς τὸν λαὸν ὅστις λαλεῖ
 » τὴν γλῶσσαν τῶν Κωνσταντινῶν και τῶν Βα-
 » σιλείων, και διατηρεῖ τὰς παραδόσεις των ἢ
 » θελον ἀποδώσει τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς ἡ-

»γεμόνα Ἐλληνα. Ἀλλά—(ἐνταῦθα δὲ ὁ Ἕλλην
»ἀναγνώστης διαμαρτύρεται καὶ δυσανασχετεῖ)
»ἀλλὰ ἐάν διαδόχος τις τοῦ Συμεῶν ἢ τοῦ Σα-
»μουὴλ προλαμβάνων τοὺς διαδόχους τοῦ Κων-
»σταντινοῦ καὶ τοῦ Βασιλείου ἀναδείξῃ τὴν Κων-
»σταντινούπολιν Βουλγαρικὴν πρὶν ἢ γείνη Ἐλ-
»ληνικὴ, ἤθελον διῆδει εἰς τὸ τοιοῦτον γεγονός
»τὸν δάκτυλον τῆς διεπούσης τὰ ἀνθρώπινα
»Προνοίας, ἣτις οὐδέποτε ἐμποδίζεται».

Μάθημα καὶ τοῦτο δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας.
Ὁ δάκτυλος τῆς θείας Προνοίας δὲν ἐμποδίζε-
ται, ἀλλὰ διὰ τῆς κλίσεώς του ὑποδεικνύει κατὰ
πόσον δυνάμεθα νὰ τὸν διεθνώμεν. Οἱ ἀρχαῖοι
ἔλεγον «Σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίνει»· νεώτερος
δὲ τις Γάλλος εἶπεν ὀρθῶς ὅτι, «ἡ Τύχη ἐνίστη
μᾶς ἐπισκέπτεται κοιμωμένους, ἀλλ' ἡ Δικαιοσύνη
οὐδέποτε!»

Ἄλλ' ἂς ἐλπίζωμεν ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι ἔτε-
ρός τις θὰ εἶπῃ περὶ τῶν ἐλπίδων τὰς ὁποίας
μετὰ τοσοῦτου ἐνδοιασμοῦ ἐκφέρει ὁ Κος Φρῆμαν,
ὅσα αὐτὸς οὗτος λέγει περὶ τῶν πρὸ τῆς ἐπανα-
στάσεως ἐλπίδων τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ τῶν
ὄνειροπολημάτων τοῦ Βύρωνος :

«Τὰ ὄνειρα τῆς χθὲς ἐγένοντο ἀλήθεια τῆς
»σήμερον. Καὶ ἐγὼ ἀνήλθον ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ
»Μαραθῶνος, οὐχὶ ὡς ὁ Βύρων ὄνειροπολῶν ὅτι
»δύναται ἢ Ἐλλάς νὰ ἐλευθερωθῇ, ἀλλ' ἀγαλ-
»λόμενος διότι ἰστάμην ἐπὶ γῆς ἐλευθερίας. Καὶ
»ἐγὼ εἶδον τὴν Σαλαμίνα, ἀλλὰ τὴν εἶδον ἀπὸ
»τοῦ δώματος ἀνδρὸς μεγαλειτέρου ἢ οἱ βασι-
»λεῖς τῆς γῆς. Ἐλάθησα ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ
»Κανάρη, συνωμίλησα μετὰ τοῦ μόνου τότε ἐπι-
»ζῶντος ἐκ τῶν ἠρώων, ἔθλιψα τὴν χεῖρα, ἣτις
»ὠδήγει τὸ πυρφόρον πλοῖαριον ἀναμέσον τῶν
»ἐχθρικῶν σκαφῶν, ἤκουσα τὴν φωνὴν τὴν ὁποίαν
»ὤτα βαρβαρικὰ ἤκουσαν κραυγάζουσαν τὸ σύν-
»θημα τῆς Νέας Ῥώμης: Ἐν τῷ Σταυρῷ νίκα!
»Καὶ ἐγὼ ἀνέβην εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐκ δὲ τοῦ
»ὑψίστου σημείου τοῦ ναοῦ ἔνθα τοσαῦται ἐτε-
»λέσθησαν λατρεῖαι, ἤκουσα κάτωθεν ἀνερχομέ-
»νας τὰς κραυγὰς τοῦ πλήθους, εἶδον τὸν λαὸν
»τῶν Ἀθηνῶν συρρέοντα περὶ τὸ μέγαρον τοῦ
»βασιλέως τῶν Ἑλλήνων καὶ ζητοῦντα ὅπως ἐν
»τῇ ὄρᾳ τοῦ κινδύνου παύσωσιν αἱ προσωπικαὶ
»καὶ κομματικαὶ διαίρεσεις, ὅπως ἡ χεῖρ τοῦ
»ἥρωος τῆς Ἑλλάδος διευθύνῃ τὸ σκάφος τῆς
»πολιτείας!»

Ὁ γράφων τὰς λέξεις ταύτας συνώδευεν εἰς
τὴν Ἀκρόπολιν τὸν Κον Φρῆμαν κατὰ τὴν ἑαρινὴν
ἐκείνην ἡμέραν τοῦ ἔτους 1877. Ἀνυχόμεθα τὰς
ἡρειπωμένας βαθμίδας τοῦ ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος
μινάρου, ὅτε ὑψώσαντες τὰς κεφαλὰς ὑπεράνω
τῶν λίθων ἤκούσαμεν αἴφνης ἀλαλαγμούς μα-
κρόθεν, καὶ στρέψαντες τὰ βλέμματα εἶδομεν
τὴν πλατεῖαν τῶν Ἀνακτόρων κεκαλυμμένην
ὑπὸ τοῦ κυματίζοντος πλήθους. Εἶχέ τι τὸ ἐπι-
βάλλον, πράγματι, τὸ θέαμα ἐκεῖνο! Πέριξ ἡμῶν

ἡ ἔρημία τῆς Ἀκροπόλεως, ἡ σιωπὴ τῶν ἐρει-
πίων καὶ ἡ μνήμη τῶν νεκρῶν τῆς ἀρχαιότητος.
Κάτωθι δὲ ἡ νέα πόλις ἀπαστράπτουσα ὑπὸ τὰς
ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, αἱ ὁδοὶ καὶ αἱ πλατεῖαι πλή-
ρεις ζωῆς καὶ κινήσεως, ὁ δὲ λαός, ὁ δῆμος, ἀ-
νακραζῶν ἐν ὑπαίθρῳ συνελεύσει. Καὶ ἠκούομεν
σιωπῶντες ὑπὸ ποικίλων σκέψεων κατεχόμενοι.

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Πάντοτε ἐνθυμεῖται τις μετὰ πόθου τὰ χαρι-
τωμένα ἔτη τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ἀλλ'
ὑπάρχουσιν ἡμέραι, καθ' ἃς μετὰ πλείονος στορ-
γῆς ἀνατρέχει διὰ τῆς μνήμης πρὸς τοὺς παρω-
χημένους ἐκείνους χρόνους.

Ποσάκις τὰ Χριστούγεννα δὲν θὰ τῷ ἀναμνή-
σῃσι τὴν ἐπὶ τῇ προσδοκωμένῃ τριημέρῳ ἀργίᾳ
τοῦ σχολείου χαρὰν ἐκείνην τῆς παραμονῆς, ὅτ'
ἐγκαθεύρων εἰς τὰς σκοτεινότερας τοῦ ἔρμαρίου
γωνίας τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν ἀριθμητικὴν,
ἔφερε τὰ τρελλὰ αὐτοῦ πηδήματα ἀπὸ τῆς πρὸς
ὑποδοχὴν εὐτρεπιζομένης αἰθούσης εἰς τὸ μαγει-
ρεῖον, ἔνθα παχέα καὶ λευκάζοντα προέτεινε στή-
θη ἀπὸ τοῦ ἑτέρου τῶν ποδῶν ἀνηρτημένος ὁ γά-
λος τῶν Χριστουγέννων ;

Ποσάκις τὴν ἀπόκρουσιν δὲν θ' ἀναπολήσῃ μει-
διῶν τὰς πρώτας του μεταμφιέσεις, αἵτινες τῷ
ἔστοίχισαν ἴσως ἀκριβῶς, διότι ἔσχισε τοῦ πα-
τρὸς τὴν καινουργὴν ἔφημερίδα θέλων νὰ κατα-
σιεύσῃ προσωπίδα, ἢ κατερούπως τῆς μαγει-
ρίσεως τὸ φόρεμα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐσταχωμένος
περιήρχετο τὸν οἶκον, τὰς θεραπαίνας ἀπομιμού-
μενος ;

Καὶ ποσάκις τὰ διὰ κηρίων καὶ βεβαμμένων
αὐγῶν καὶ εἰκόνων τοῦ Βότζαρη καὶ τοῦ Διάκου
κεκοσμημένα παντοπωλεῖα κατὰ τὴν ἐβδομάδα
τῶν Παθῶν δὲν θὰ τῷ ἐνθυμίσῃσι τὰς χρυσὰς
λαμπάδας τῆς Ἀναστάσεως ;

Ἄλλ' ἡ ἡμέρα ἢ μᾶλλον πλουσία εἰς γοητευ-
τικὰς ἀναπολήσεις, ἢ μᾶλλον ἀκτινοβολοῦσα ἐκ
χρυσῶν παιδικῶν ὄνειρων, ὧν ἀπομένει ἔτι ἐν
τῷ βᾶθει τῆς ἀναμνήσεως ἢ ὠχρὰ μαρμαρυγὴ
εἶνε βεβαίως ἡ ἡμέρα τοῦ Νέου ἔτους, ἢ κατ' ἐ-
ξοχὴν ἑορτὴ τῶν παιδιῶν.

Διαρκεῖ μίαν μόνην ἡμέραν ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου
Βασιλείου, ἀλλὰ τὰ προεόρτια αὐτῆς ἀρχοῦνται
πρὸ ἐνὸς τοῦλάχιστον μηνός. Ἦδη ἀπὸ τῶν ἀρ-
χῶν τοῦ Δεκεμβρίου τὸ παιδίον ὄνειροπολεῖ πε-
ρικόσμητα ἐμπορικά, καταστρώνει ἐν τῷ νῷ κα-
ταλόγους δώρων, διατυπώνει ἐρωτήσεις περὶ αὐ-
τῶν πρὸς τοὺς οἰκείους, ἢ ἀπαιτήσεις πρὸς τὴν
μητέρα περὶ τῆς ἀγορᾶς ἐλαστικῆς σφαίρας, ἢ
πλαγγῶνος ἢ μικροῦ πιστολίου, καὶ ἐπὶ τέλους
κυβερνᾶται διὰ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς χάριτος τοῦ